

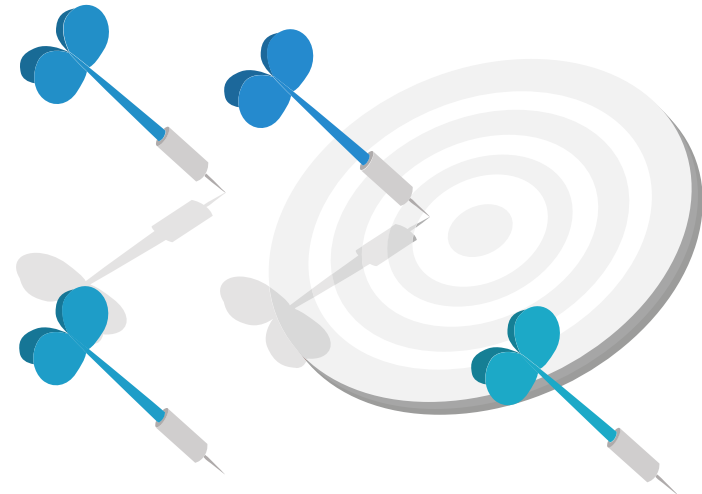
# **Badanie jakościowe w zakresie zrównoważonych (społecznych i zielonych) zamówień publicznych udzielonych w 2020 r.**

**Warszawa, 24.03.2022 r.**

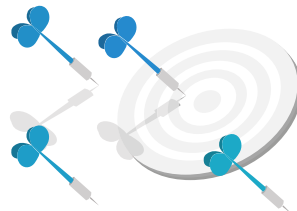
# Cele badania

Cel główny:

pogłębiona analiza stanu zrównoważonych (społecznych i zielonych) zamówień publicznych w Polsce



# Cele badania



## Cele szczegółowe:

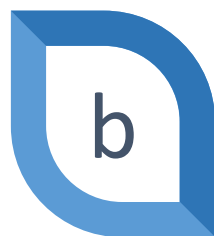
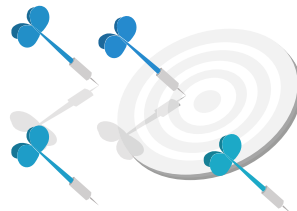


Uzyskanie wiedzy na temat polityki w zakresie zrównoważonych zamówień publicznych realizowanej przez zamawiających:



posiadanie lub nie własnych strategii/wytycznych/regulaminów w zakresie uwzględniania aspektów społecznych lub środowiskowych w zamówieniach publicznych oraz doświadczenia z ich realizacji w praktyce

## Cele badania

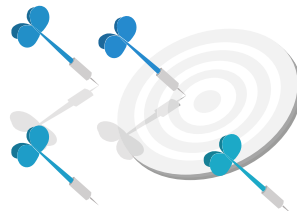


prowadzenie analiz/ konsultacji, korzystanie z opinii ekspertów przy stosowaniu zrównoważonych zamówień publicznych;



ewentualne bariery/trudności przy uwzględnianiu aspektów społecznych lub środowiskowych w zamówieniach publicznych.

## Cele badania

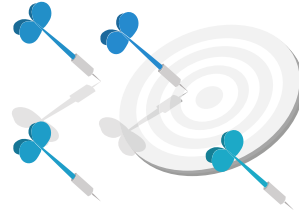


Uzyskanie wiedzy na temat praktycznego wymiaru polityki w zakresie zrównoważonych zamówień publicznych realizowanej przez zamawiających:



forma i sposób uwzględnienia aspektów społecznych lub środowiskowych w postępowaniu o udzielenie zamówienia publicznego, zastosowane społeczne i środowiskowe instrumenty z ustawy Pzp2004;

## Cele badania





sposób weryfikacji zastosowanych instrumentów na etapie realizacji umowy w sprawie zamówienia publicznego;



wpływ zastosowanych społecznych i środowiskowych instrumentów na prowadzone postępowanie i realizację umowy w sprawie zamówienia publicznego.




# Zastosowane metody badawcze



-  **Analiza danych sprawozdawczych:** analiza zbiorczych danych przygotowanych na podstawie rocznych sprawozdań o udzielonych zamówieniach publicznych za 2020 rok, jakie zostały przekazane przez zamawiających do Prezesa Urzędu Zamówień Publicznych.
-  **Analiza dokumentacji przetargowej (n=336):** analiza dokumentacji dotyczącej postępowań o udzielenie zamówienia publicznego wybranych do analizy.

# Zastosowane metody badawcze





-  **Badanie CAWI/CATI z przedstawicielami zamawiających:** ankieta skierowana do wszystkich zamawiających, odpowiedzialnych za prowadzenie postępowań wybranych do analizy.
-  **Ankiety rozesłane do 273 zamawiających** (156 dotyczyło stosowania instrumentów społecznych, a 117 – instrumentów środowiskowych w zamówieniach publicznych).
-  **Stopień zwrotności: ok. 57%** (63% dla ankiety dotyczącej instrumentów społecznych, 48% - instrumentów środowiskowych).




# Zastosowane metody badawcze



-  **Analiza dokumentów strategicznych (desk research):** analiza unijnych i polskich aktów prawnych, dokumentów strategicznych, wytycznych, zaleceń i publikacji dotyczących społecznych i zielonych zamówień publicznych.
-  **Wywiady pogłębione/dobre praktyki:** wybrane postępowania poddane pogłębionej analizie i opracowane w formie dobrych praktyk (na podstawie dostępnych dokumentów oraz wywiadów z przedstawicielami zamawiających).



# Zastosowane metody badawcze



-  **Wywiady pogłębione/studia przypadku/dobre praktyki:** w toku analizy wybrano postępowania do pogłębionej analizy i opracowano, na podstawie dostępnych dokumentów oraz pogłębionych wywiadów z przedstawicielami zamawiających, studia przypadku odnoszące się do wybranych instrumentów społecznych i środowiskowych.

# Zastosowane metody badawcze

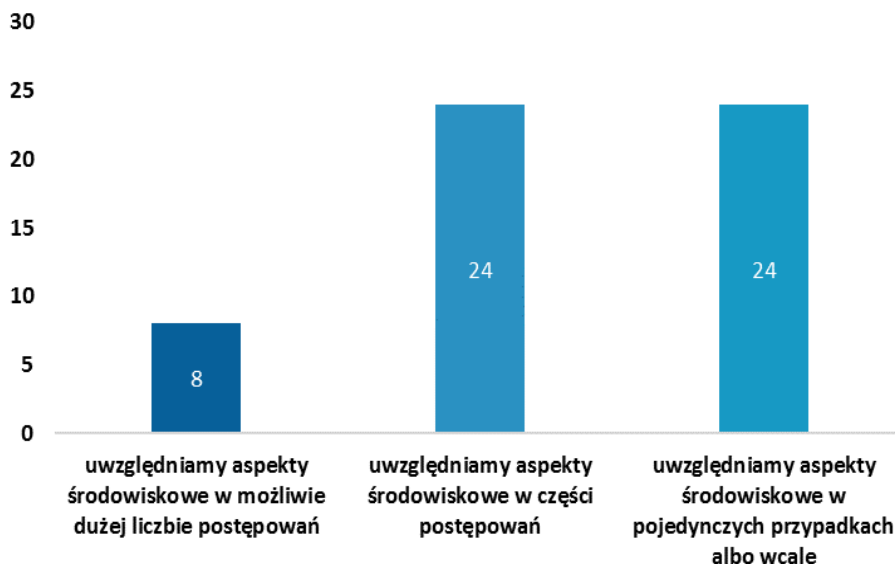


-  **Zogniskowane wywiady grupowe (badanie fokusowe - FGI)/panel ekspercki:** zorganizowano 2 spotkania w formule FGI, w których udział wzięło łącznie 9 przedstawicieli zamawiających.
-  Spotkania miały na celu omówienie stosowanych praktyk w zakresie zrównoważonych zamówień publicznych oraz podzielenie się doświadczeniami z ich stosowania.

# Wyniki badań



## Skala stosowania instrumentów środowiskowych

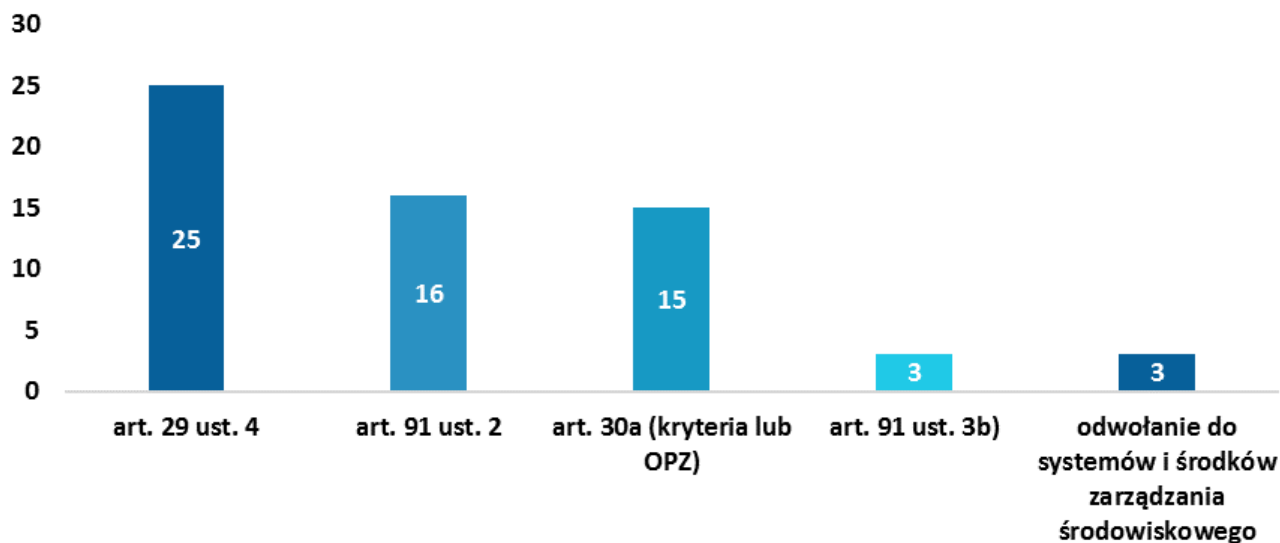




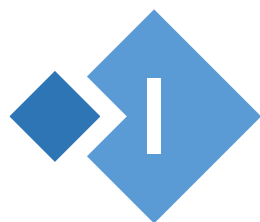
# Wyniki badań



## Częstość stosowania poszczególnych instrumentów środowiskowych



# Wyniki badań



## W zakresie polityki dotyczącej zrównoważonych zamówień publicznych realizowanej przez zamawiających

- ◆ Co czwarty ankietowany zamawiający uregulował w dokumentach wewnętrznych uwzględnianie aspektów społecznych lub środowiskowych w prowadzonych postępowaniach o udzielenie zamówienia publicznego.

# Wyniki badań

Dokumentami, w których regulacje te zawierano, były:

- ◆ regulamin udzielania zamówień publicznych,
- ◆ regulamin wewnętrzny,
- ◆ zarządzenia wewnętrzne kierownictwa podmiotu,
- ◆ strategia,
- ◆ Statut,
- ◆ zalecenia Rady Ministrów.

# Wyniki badań

- ◆ Przy podejmowaniu decyzji w zakresie stosowania instrumentów środowiskowych zamawiający bazują głównie na własnych zasobach kadrowych, tj. na wiedzy i doświadczeniu osób zaangażowanych w przygotowanie postępowania o udzielenie zamówienia publicznego.
- ◆ Inne źródła: dialog techniczny, konsultacje rynkowe, rozpoznanie rynku, konsultacje z ekspertami z danych dziedzin, sprawdzenie, jak postępują inni zamawiający.



# Wyniki badań

- ◆ Według badanych analiza rynku w kontekście możliwości zastosowania danego instrumentu środowiskowego jest bardzo ważna.
- ◆ Zarazem większość zamawiających nie prowadzi konsultacji rynkowych oraz nie korzysta z opinii ekspertów zewnętrznych w tym zakresie.

# Wyniki badań

- ◆ Najważniejsze bariery w uwzględnianiu aspektów środowiskowych w zamówieniach publicznych:
  - brak wiedzy na temat ich istoty i sposobów ich uwzględniania w praktyce,
  - obawa przed popełnieniem błędów na etapie przygotowania postępowania o udzielenie zamówienia publicznego.

# Wyniki badań



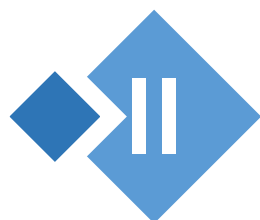
## Trudności na etapie przygotowania postępowania z uwzględnieniem aspektów środowiskowych



# Wyniki badań

- ◆ Aspekty środowiskowe są przez zamawiających stosowane głównie w formie kryteriów oceny ofert. Pozwala to rozszerzyć katalog kryteriów innych niż cena oraz ograniczyć ryzyko braku ofert/wykonawców spełniających wymogi środowiskowe, w przypadku gdyby zostały one określone w opisie przedmiotu zamówienia (dalej również OPZ) lub uwzględnione w warunkach udziału w postępowaniu

# Wyniki badań



**W zakresie praktycznego wymiaru realizowanej polityki w ramach stosowania aspektów społecznych lub środowiskowych w postępowaniach o udzielenie zamówienia publicznego**

- ◆ W większości analizowanych przypadków postępowań o udzielenie zamówienia publicznego uwzględnione zostały wytyczne z dostępnych na stronie internetowej UZP opracowań

# Wyniki badań

- ◆ Postanowienia dokumentów zamówienia odnoszące się do instrumentów środowiskowych są w zdecydowanej większości formułowane w sposób prawidłowy - częściej dotyczy to instrumentów o charakterze obligatoryjnym.
- ◆ Błędnie sformułowane zapisy w dokumentacji postępowania dotyczą głównie żądanych dokumentów na potwierdzenie spełniania warunków wynikających z danego instrumentu.

# Wyniki badań

- ◆ Zamawiający, którzy przewidzieli w ramach dokumentów zamówienia możliwość kontroli i weryfikacji zastosowanych instrumentów środowiskowych, w zdecydowanej większości prowadzą taką weryfikację w praktyce na etapie realizacji umowy.
- ◆ Sankcje: głównie kary umowne, czasami możliwość odstąpienia lub wypowiedzenia umowy.



# Wyniki badań

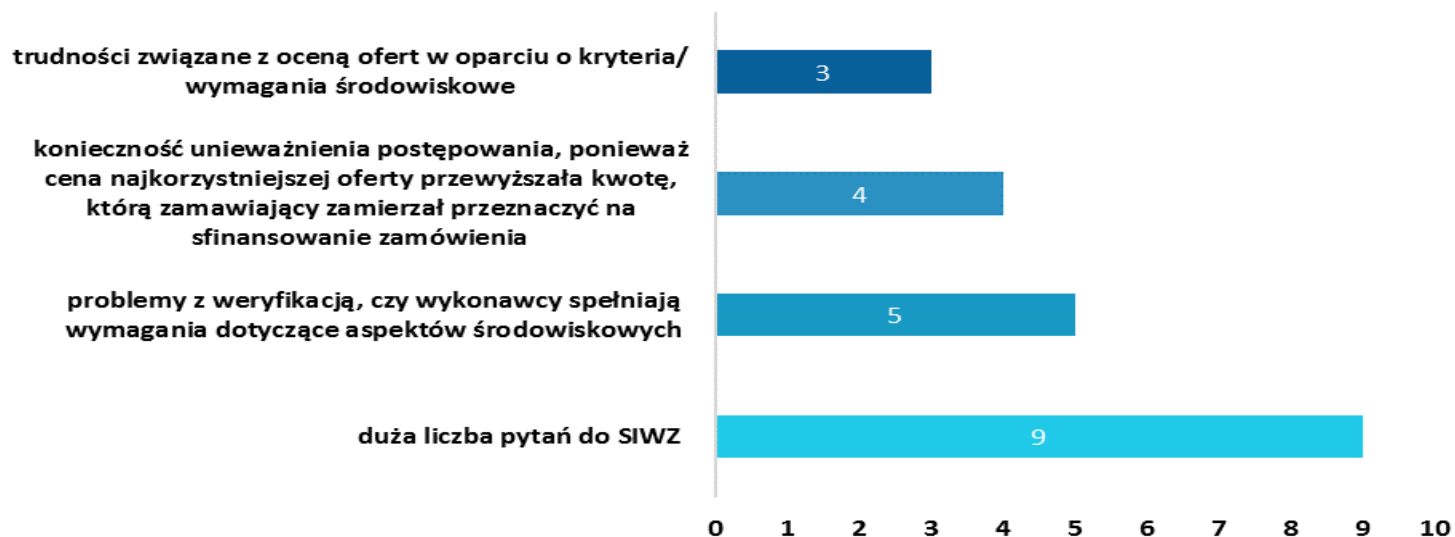
- ◆ Postępowanie o udzielenie zamówienia publicznego: brak trudności związanych z zastosowanymi instrumentami środowiskowymi.
- ◆ Wykonawcy kierują mało pytań, nie korzystają ze środków ochrony prawnej.
- ◆ Świadczy to o coraz lepszej znajomości przez wykonawców społecznych i środowiskowych wymagań stawianych przez zamawiających



# Wyniki badań



Trudności - etap postępowania o udzielenie zamówienia publicznego z uwzględnieniem aspektów środowiskowych



# Wyniki badań

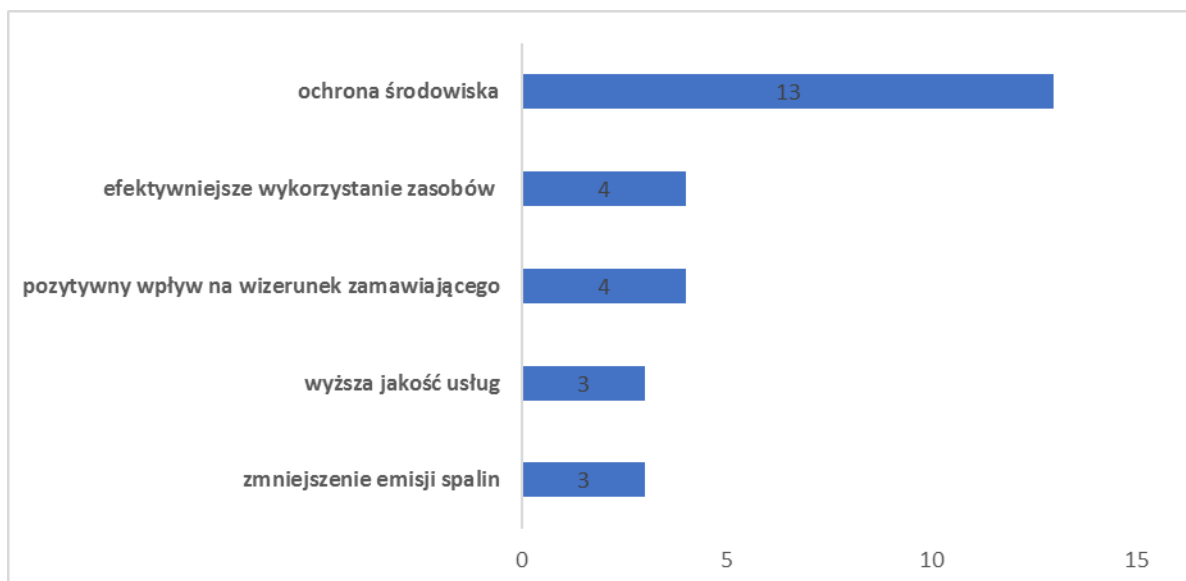
- ◆ Zamawiający uczestniczący w badaniu w większości przypadków nie monitorują ani nie analizują skutków zastosowania instrumentów środowiskowych.
- ◆ Utrudnia to dokonywanie porównań pomiędzy postępowaniami prowadzonymi z wykorzystaniem takich instrumentów a postępowaniami, w których takich samych instrumentów nie uwzględniono, i tym samym precyzyjne określanie kosztów i korzyści zrównoważonych zamówień publicznych.



# Wyniki badań



## Korzyści z zastosowania instrumentów środowiskowych wskazywane przez respondentów



# Przykłady - instrumenty środowiskowe



## Przykład zastosowania oznakowania środowiskowego w opisie przedmiotu zamówienia na podstawie art. 30a ustawy Pzp2004

- ◆ **Przedmiot zamówienia:** Usługi drukowania materiałów informacyjno-promocyjnych dla samorządowej instytucji kultury Strefa Kultury Wrocław, wraz z dostawą.
- ◆ **Zamówienie zostało podzielone na 3 części:**
  1. Część nr 1: Usługi drukowania plakatów, ulotek, pocztówek, zakładek dla samorządowej instytucji kultury Strefa Kultury Wrocław, wraz z dostawą.
  2. Część nr 2: Usługi drukowania albumów, katalogów, notesów, zeszytów i folderów.
  3. Część nr 3: Usługi drukowania czasopisma Wrocławski Niezbędnik Kulturalny.

# Przykłady - instrumenty środowiskowe



## **Przykład zastosowania oznakowania środowiskowego w opisie przedmiotu zamówienia na podstawie art. 30a ustawy Pzp2004**

- ◆ W Części nr 1: ulotka format B4 (papier FSC Recycled), ulotka programowa format B3 (papier FSC Recycled), ulotka format B3 (papier FSC Recycled), ulotka format B5 (papier FSC Recycled), ulotka format B6 (papier FSC Recycled), Mapa osiedlowa (papier FSC Recycled), Broszura format B6 (papier FSC Recycled – tylko środek), Broszura format B5 (papier FSC Recycled – środek i okładka), ulotka format C4 (papier FSC Recycled);
- ◆ W Części nr 2: Katalog, format B5, 120 stron (papier FSC Recycled), Katalog format B5, 42 strony (papier FSC Recycled), zeszyt format A5, 32 strony (papier FSC Recycled - środek i okładka), kołonoatnik format A5, 80 stron (papier FSC Recycled - środek i okładka).

# Przykłady - instrumenty środowiskowe



## Przykład zastosowania oznakowania środowiskowego w opisie przedmiotu zamówienia na podstawie art. 30a ustawy Pzp2004

### ◆ Weryfikacja: na etapie odbioru.

*Przedmiot zamówienia obejmuje sukcesywny druk, partiami, zgodnie z potrzebami Zamawiającego wydawnictw w ilościach i o parametrach technicznych szczegółowo określonych w Opisie przedmiotu zamówienia – załącznik nr 1 do umowy i Formularzu cenowym – załącznik nr 2 do umowy.*

*Przyjęcie przez Zamawiającego dostarczonego przez Wykonawcę asortymentu następuje po zbadaniu losowo wybranych egzemplarzy i potwierdzone będzie protokołem odbioru, potwierdzającym należyte wykonanie przedmiotu umowy lub określającym wady w/w egzemplarzy, podpisanym co najmniej przez Zamawiającego i przestany Wykonawcy co najmniej drogą elektroniczną.*

## Przykłady - instrumenty środowiskowe



### **Przykład zastosowania oznakowania środowiskowego w opisie przedmiotu zamówienia na podstawie art. 30a ustawy Pzp2004**

- ◆ Podstawa formułowania zapisów: brak odrębnego regulaminu; praktyka obecna od lat.
- ◆ Uwzględnianie aspektów środowiskowych ma miejsce u zamawiającego od kilku lat, przy czym najpierw dotyczyło głównie papieru (zamówień na papier), a następnie zostało rozszerzone na usługi drukowania. Przy stosowaniu tego typu rozwiązań istotna jest systematyczna analiza potrzeb zamawiającego oraz możliwości rynku.



## Przykłady - instrumenty środowiskowe



### **Przykład kryterium kosztu z zastosowaniem rachunku kosztów cyklu życia na podstawie art. 91 ust. 3b ustawy Pzp2004**

- ◆ Przedmiot postępowania: dostawa sprzętu komputerowego
- ◆ Zamawiający w ramach kryteriów oceny ofert w odniesieniu do jednego z zadań odwołał się do kryterium kosztu, obliczanego z wykorzystaniem rachunku kosztów cyklu życia.



# Przykłady - instrumenty środowiskowe



## **Przykład kryterium kosztu z zastosowaniem rachunku kosztów cyklu życia na podstawie art. 91 ust. 3b ustawy Pzp2004**

*Koszt 60% (w przypadku zadania nr 3) Liczba punktów =  $(K_{min}/K_{of}) * 100 * waga$ , gdzie:  $K_{min}$  - najniższy koszt spośród wszystkich ofert,  $K_{of}$  - koszt podany w ofercie, który wynika z sumy kosztu nabycia (ceny) i Kosztu eksploatacji podanych przez Wykonawcę.*

# Przykłady - instrumenty środowiskowe



## Przykład kryterium kosztu z zastosowaniem rachunku kosztów cyklu życia na podstawie art. 91 ust. 3b ustawy Pzp2004

Na **Koszt oferty** składają się Koszt nabycia (Kn) oraz Koszt eksploatacji (Ke) [ $Kof = Kn + Ke$ ] skalkulowane w następujący sposób:

Koszt nabycia (Kn): za koszt nabycia Zamawiający przyjmuje całkowitą cenę brutto wymienionego asortymentu

Koszty eksploatacji (Ke) przy założeniu okresu użytkowania wynoszącego 5 lat, przy wielkości (wydajności) drukowania/skanowania 1500 str./miesiąc



# Przykłady - instrumenty środowiskowe



## Przykład kryterium kosztu z zastosowaniem rachunku kosztów cyklu życia na podstawie art. 91 ust. 3b ustawy Pzp2004

Numer pozycji i Przedmiot	Opis/typ oferowanego urządzenia (drukarki/skanera) <u>z adresem strony internetowej potwierdzającej podany w formularzu ofertowym koszt materiałów eksploatacyjnych</u>	rodzaj/typ tonera** dedykowane go do drukarki	Ilość przewidywanych do zakupu dedykowanych tonerów**/rok	Koszt brutto za kupu dedykowanych tonerów /rok (Kt)	Rodzaj/typ bębna** dedykowanego do urządzenia	Ilość przewidywanych do zakupu dedykowanych bębnow** /rok	Koszt brutto zakupu dedykowanych bębnow /rok (Kb)
1 Drukarka							
2 Urządzenie wiel.							

# Przykłady - instrumenty środowiskowe



## Przykład kryterium kosztu z zastosowaniem rachunku kosztów cyklu życia na podstawie art. 91 ust. 3b ustawy Pzp2004

W celu udokumentowania przyjętych założeń,  
Zamawiający poczynił następujące zastrzeżenie:

Zamawiający wymaga podania w ofercie adresów strony internetowej lub stron internetowych potwierdzających podany w formularzu ofertowym koszt materiałów eksploatacyjnych (wyłącznie oryginalnych lub producenta urządzenia lub innych zalecanych przez producenta urządzenia).

## Przykłady - instrumenty środowiskowe



### **Przykład kryterium kosztu z zastosowaniem rachunku kosztów cyklu życia na podstawie art. 91 ust. 3b ustawy Pzp2004**

- ◆ Podstawa formułowania zapisów: brak odrębnego regulaminu; praktyka obecna od lat.
- ◆ Stosowanie m.in. tego kryterium w ramach postępowania o udzielenie zamówienia, jest wynikiem określonego podejścia kadry zarządzającej.
- ◆ Istotna rola opracowań umieszczanych na stronie UZP, które przyczyniają się do upowszechniania informacji na temat możliwości stosowania tego typu zapisów oraz wiedzy na temat zasad ich umieszczania w postępowaniu.

## Przykłady - instrumenty środowiskowe



### **Przykład zastosowania kryterium oceny ofert dotyczącego aspektów środowiskowych na podstawie art. 91 ust. 2 ustawy Pzp2004**

- ◆ **Przedmiot postępowania: modernizacja pomieszczeń w budynku Ministerstwa Finansów**
- ◆ **Zamawiający w kryteriach oceny ofert opracowanych dla jednej z części zamówienia przewidział kryterium odwołujące się do efektywności energetycznej.**

## Przykłady - instrumenty środowiskowe



### **Przykład kryterium kosztu z zastosowaniem rachunku kosztów cyklu życia na podstawie art. 91 ust. 3b ustawy Pzp2004**

Przyjęte kryteria oceny ofert:

- ◆ cena 60%,
- ◆ gwarancja 20%,
- ◆ efektywność energetyczna 20%.



# Przykłady - instrumenty środowiskowe



- ◆ Zgodnie z zapisami SIWZ, ocena oferty w kryterium efektywności energetycznej została wyliczona:

*jako suma punktów uzyskanych według poniższych pkt 1-2:*

*1) za zaoferowanie OAC 2, którego współczynnik EERrated jest:*

- a) większy lub równy 4,1 - Zamawiający przyzna 50 pkt,*
- b) większy lub równy 3,6 lecz mniejszy niż 4,1 - Zamawiający przyzna 34 pkt,*
- c) większy lub równy 3,1 lecz mniejszy niż 3,6 - Zamawiający przyzna 16 pkt,*
- d) większy lub równy 2,6 lecz mniejszy niż 3,1 - Zamawiający przyzna 0 pkt.*

*Zaoferowanie urządzenia o EERrated poniżej 2,6 skutkować będzie odrzuceniem oferty jako niezgodnej z treścią SIWZ;*

*2) za zaoferowanie OAC 3, którego współczynnik EERrated jest:*

- a) większy lub równy 4,1 - Zamawiający przyzna 50 pkt,*
- b) większy lub równy 3,6 lecz mniejszy niż 4,1 - Zamawiający przyzna 34 pkt,*
- c) większy lub równy 3,1 lecz mniejszy niż 3,6 - Zamawiający przyzna 16 pkt,*
- d) większy lub równy 2,6 lecz mniejszy niż 3,1 - Zamawiający przyzna 0 pkt.*

*Zaoferowanie urządzenia o EERrated poniżej 2,6 skutkować będzie odrzuceniem oferty jako niezgodnej z treścią SIWZ.*



# Przykłady - instrumenty środowiskowe



## **Przykład kryterium kosztu z zastosowaniem rachunku kosztów cyklu życia na podstawie art. 91 ust. 3b ustawy Pzp2004**

- ◆ W dokumentacji postępowania (SIWZ) zawarto ponadto objaśnienie EERated, zgodnie z którym EERated jest znamionowym wskaźnikiem efektywności energetycznej zdefiniowanym w Załączniku I do Rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) nr 626/2011 z dnia 4 maja 2011 r. uzupełniającego dyrektywę 2010/30/UE Parlamentu Europejskiego i Rady w odniesieniu do etykiet efektywności energetycznej dla klimatyzatorów.

## Przykłady - instrumenty środowiskowe



### **Przykład kryterium kosztu z zastosowaniem rachunku kosztów cyklu życia na podstawie art. 91 ust. 3b ustawy Pzp2004**

- ◆ Podstawa formułowania zapisów: Zamawiający posiada zarządzenie wewnętrzne zobowiązujące do rozważenia zastosowania aspektów społecznych lub środowiskowych na etapie przygotowania postępowania o udzielenie zamówienia. Zobowiązanie to jest sformułowane na dużym poziomie ogólności.
- ◆ Zamawiający stosuje także Zalecenia Rady Ministrów w sprawie uwzględniania przez administrację rządową aspektów społecznych w zamówieniach publicznych.



Dziękuję za  
uwagę